



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 127/09-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť I. K. K., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05 a jeho uznesením z 21. januára 2008, ako aj postupom Krajského súdu v Prešove v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 12 CoD 2/2008 a jeho uznesením z 29. októbra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. K. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2009 (na výzvu ústavného súdu doplnená podaniami z 9. marca 2009 a 12. marca 2009) doručená sťažnosť I. K. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho

základného práva na dedenie zaručeného čl. 20 ods. 1 a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku („právo pokojne užívať svoj majetok“) zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05 a jeho uznesením z 21. januára 2008, ako aj postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 12 CoD 2/2008 a jeho uznesením z 29. októbra 2008.

1. Z obsahu sťažnosti, k nej pripojených písomností a zistení ústavného súdu vyplýva, že na návrh sťažovateľa začalo 8. júna 2005 vo veci vedenej pod sp. zn. 26 D 1730/2005 dedičské konanie o novoobjavenom majetku poručiťky R. A., ktorá zomrela... (ďalej len „poručiťka“) bez zanechania závetu. Po vykonaní zisťovacích úkonov [výzvy sťažovateľovi, opakované dopyty na Katastrálnom úrade P., pracovisko S. (ďalej len „katastrálny úrad“) a Obecnom úrade P. (ďalej len „obecný úrad“), zabezpečenie listinných dôkazov, nahliadnutie do dedičských spisov, vypočutie dedičov] okresný súd uznesením č. k. 26 D 1730/2005-64 z 21. januára 2008 určil všeobecnú cenu majetku, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva po poručiťke.

Uznesenie okresného súdu napadol sťažovateľ 25. februára 2008 odvolaním (ostatní dediči 13. februára 2008). Krajský súd 29. októbra 2008 uznesením č. k. 12 CoD 2/2008-89 potvrdil „uznesenie súdu prvého stupňa“. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17. decembra 2008.

2. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom a rozhodnutím okresného súdu z 21. januára 2008 v jeho dedičskej veci vedenej pod sp. zn. 26 D 1730/2005, ako aj rozhodnutím krajského súdu z 29. októbra 2008 v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 12 CoD 2/2008 boli porušené ním označené základné práva

zaručené ústavou (čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2), právo zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

Súčasne žiadal zrušiť ním namietané rozhodnutia všeobecných súdov a jeho dedičskú vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Žiadal tiež priznať mu finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € a náhradu trov konania.

II.

A. V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd nahliadol do súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05, z ktorého zistil (najmä vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) nasledovný postup v predmetnej dedičskej veci konajúcich všeobecných súdov.

1. Sťažovateľ 8. júna 2005 podal okresnému súdu návrh na začatie konania (prejednanie dedičstva), ktorého vady odstránil podaniami z 20. júna 2005 a 18. júla 2005.

Okresný súd 21. júla poveril ďalším konaním vo veci súdnu komisárku (ďalej len „notárka“), ktorá požiadala 9. augusta 2005 katastrálny úrad o predloženie výpisu z listu vlastníctva a identifikáciu parciel nehnuteľného majetku poručiťky. V januári 2006 notárka predvolala sťažovateľa (12. januára 2006 a 19. januára 2006) na upresnenie okruhu dedičov a vyzvala ho na predloženie kúpnej zmluvy, ktorou predchodcovia poručiťky predali časť nehnuteľností. Táto zmluva bola na výzvu okresného súdu 24. apríla 2006 predložená katastrálnym úradom.

Na prejednaní dedičstva konanom 16. augusta 2006 bol stanovený súpis aktív a pasív majetku poručiťky, ktorý bol po doplnení dokazovania (nahliadnutie do dedičských spisov, ďalšie snímky z katastrálnej mapy a informácie z obecného úradu) upravený na prejednaní dedičstva konanom 25. januára 2007. Zápisnicu o súpise aktív a pasív dediči odmietli podpísať.

Žiadosť notárky z 1. marca 2007 o pribratie znalca z odboru oceňovania nehnuteľností vrátil okresný súd 28. mája 2007 notárke späť s tým, že je ešte nutné požiadať obecný úrad a katastrálny úrad o podanie informácie o sporných nehnuteľnostiach (informácie boli doručené okresnému súdu 27. júla 2007, 6. augusta 2007 a 5. októbra 2007).

Súpis aktív a pasív majetku poručiiteľky bol uzatvorený na prejednaní dedičstva konanom 8. januára 2008.

Okresný súd uznesením č. k. 26 D 1730/2005-64 z 21. januára 2008 určil všeobecnú cenu majetku, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva po poručiiteľke. Predmetné uznesenie dediči napadli 13. februára 2008 odvolaním (sťažovateľ podal odvolanie 21. februára 2008), ktorí na výzvu okresného súdu v čase od 10. do 13. marca 2008 uhradili (okrem sťažovateľa) súdny poplatok. Na žiadosť sťažovateľa okresný súd 1. apríla 2008 priznal sťažovateľovi oslobodenie od povinnosti zaplatiť súdny poplatok. Spis bol predložený krajskému súdu na odvolacie konanie 28. apríla 2008.

Krajský súd uznesením č. k. 12 CoD 2/2008-89 z 29. októbra 2008 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa. Uznesenie bolo doručené sťažovateľovi 15. decembra 2008 a nadobudlo právoplatnosť 17. decembra 2008.

2. Krajskému súdu bolo 15. januára 2009 doručené dovolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu krajského súdu z 29. októbra 2008. Dovolanie bolo postúpené okresnému súdu 22. januára 2009. Okresný súd uznesením zo 4. februára 2009 vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní doplnil svoje podanie. Na výzvu okresného súdu reagoval sťažovateľ podaním z 13. februára 2009. [Dôvodom podania dovolania „... sú predovšetkým neúplne a nesprávne zistený skutkový stav, nesprávne vyhodnotenie vecí s dôrazom na dokazovanie, čo sú v danom prípade nielen nedostatky, ktoré sa pomenávajú vadami rozhodnutia, ale aj vadami konania, na ktoré sa vzťahujú zákonné ustanovenia §-u 237 OSP... nesprávny myšlienkový postup súdu zakladá dovolací dôvod podľa § 237, písm. f) OSP...“.]

3. Okresný súd 5. marca 2009 predložil súdny spis sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05 ústavnému súdu.

B. Krajská prokuratúra v Prešove listom č. k. Kc 52/2009-5 z 3. apríla 2009 požiadala ústavný súd o zapožičanie súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05 z tohto dôvodu:

„Dňa 10. 3. 2009 bol Krajskej prokuratúre v Prešove doručený podnet I. K. K. zo dňa 22. 2. 2009, ktorým sa podávateľ podnetu domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia Okresného súdu v Prešove sp. zn. 26 D 1730/05, Dnot 227/05 zo dňa 21. 1. 2008 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12 CoD 2/08 zo dňa 29. 10. 2008 a následne, aby po jeho preskúmaní podal generálny prokurátor SR proti nim mimoriadne dovolanie podľa § 243e a nasl. Občianskeho súdneho poriadku...“

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec... prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola... v primeranej lehote prejednaná... súdom.

Predmetom časti s'ťažnosti je tvrdené porušenie základných práv a slobôd s'ťažovateľa garantovaných v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach.

Ústavný súd si pri výklade „základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikáúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru), s'ťažovateľ okrem konštatovania, že „v dĺžke vedeného dedičského konania – cca 17 rokov, ktoré snád' nemá obdoby v celej E-Únii...“, ktoré zdôraznil tvrdením, že „Pred takmer 17-mi rokmi – ešte v mesiaci marci 1992 som... na Okresnom súde vo Svidníku oficiálne zahájil dedičské konanie po mojich právnych predchodcoch...“,

neuviedol žiadne právne relevantné skutočnosti (na ktoré by mal ústavný súd prihliadnuť) potvrdzujúce protiústavnosť doterajšieho postupu okresného súdu a aj krajského súdu v predmetnej veci a ani neoznačil (nekonkretizoval) obdobia, v ktorých konali menované súdy so zbytočnými priet'ahmi.

Ústavný súd po preskúmaní úkonov okresného súdu a krajského súdu vyplývajúcich zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05 konštatoval, že dobu troch rokov a šiestich mesiacov, ktorá uplynula od podania návrhu (8. júna 2005) do právoplatnosti rozhodnutia okresného súdu (17. decembra 2008), počas ktorých menované súdy riadne a plynule konali (pozri body A.1 a 2 II. časti odôvodnenia), nemožno považovať za dobu, ktorej dôsledkom by bolo namietané porušenie s'ťažovateľom označeného práva. S'ťažovateľovo tvrdenie o 17-ročnom trvaní dedičského konania nemá oporu v s'ťažovateľovej argumentácii a ani v postupe okresného súdu v ním napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05, ktoré sa týkalo dovtedy s'ťažovateľom nenárokovaného novoobjaveného majetku po poručiteľke.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie s'ťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Vychádzajúc z už uvedeného ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu a ani krajského súdu nezistil také závažné skutočnosti, ktoré by oprávnene odôvodňovali (aj po eventuálnom prijatí tejto časti s'ťažnosti na ďalšie konanie) konštatovanie namietaného porušenia s'ťažovateľom označeného základného práva.

Z uvedených dôvodov ústavný súd s'ťažnosť v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Ďalšou právne relevantnou skutočnosťou odôvodňujúcou odmietnutie sťažnosti v tejto jej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti je podanie sťažnosti ústavnému súdu 4. februára 2009, t. j. v čase po 17. decembri 2008, keď už nadobudlo právoplatnosť uznesenie okresného súdu sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05 z 21. januára 2008. Ústavný súd totiž poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo. Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (I. ÚS 34/99, I. ÚS 145/03, I. ÚS 55/05).

Ústavný súd k tejto časti sťažnosti ešte poznamenáva, že sťažovateľ nevyužil možnosť domáhať sa nápravy podaním sťažnosti na prietahy v súdnom konaní podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorej uplatnenie považuje ústavný súd za účinný právny prostriedok nápravy, ktorý má predchádzať podaniu sťažnosti ústavnému súdu. Nevyužitie tohto právneho prostriedku je ďalším dôvodom na odmietnutie sťažnosti v tejto jej časti pre jej neprípustnosť (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základného práva dedič' podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok... Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa stabilného právneho názoru ústavného súdu vysloveného už vo veci sp. zn. I. ÚS 132/93 ochranu vlastníckeho práva pred jeho ohrozením alebo porušením zásadne poskytujú všeobecné súdy. Tejto ochrany sa nemožno domáhať podnetom na začatie

konania (resp. sťažnosťou) pred ústavným súdom. Článok 20 ods. 1 ústavy zabezpečuje každému rovnaké predpoklady a možnosti nadobúdať veci do vlastníctva za podmienok uvedených v ústave alebo ďalších zákonoch. Z uvedenej právnej normy však nemožno vyvodzovať zabezpečenie základného práva na ochranu vlastníctva bez splnenia zákonných podmienok jej poskytnutia, ktoré sú uvedené predovšetkým v Občianskom zákonníku. Nemožno však odvodzovať ústavné právo získať do svojho vlastníctva (vlastniť majetok) bez dodržania predpokladov, ktoré sú na tento účel upravené zákonmi (napr. I. ÚS 59/94, I. ÚS 128/95). Ústavná ochrana majetku sa priznáva len vlastníkovi, ktorý ho nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom (napr. PL. ÚS 11/95). Začatie konania pred ústavným súdom na základe návrhu fyzickej osoby vo veci ochrany vlastníckeho práva predpokladá existenciu jej vlastníckeho práva a súčasne taký procesný postup všeobecného súdu v konaní o ochrane vlastníckeho práva, ktorým by sa porušilo základné právo upravené v čl. 46 až čl. 50 ústavy (napr. I. ÚS 43/97).

Ústavou priznané právo dediť majetok ako jednej z právne upravených foriem (spôsobov) nadobudnutia vlastníckeho práva k nemu je predmetom podrobnejšej úpravy v Občianskom zákonníku (jeho siedmej časti § 460 až § 487), ako aj v Občianskom súdnom poriadku (jeho tretej časti piatej hlave).

Predmetom tejto časti sťažnosti je tvrdené porušenie označených práv postupom v posudzovanej dedičskej veci konajúcich všeobecných súdov a ich rozhodnutím o určení všeobecnej ceny novoobjaveného majetku, výšky dlhov a čistej hodnoty dedičstva.

Vychádzajúc z už uvedeného, ale aj skutočnosti, že predmetné dedičské konanie nie je právoplatne skončené (len jeho časť o určení všeobecnej ceny majetku, jeho aktív a pasív a čistej hodnoty dedičstva), ako aj z dôvodu možnosti uplatnenia si nároku (v prípade zistenia a preukázania nových právne relevantných skutočností) oprávnených dedičov na novoobjavený majetok podaním návrhu podľa § 175x Občianskeho súdneho poriadku na začatie dedičského konania o tomto majetku na príslušnom všeobecnom súde, ústavný súd sťažovateľovu sťažnosť týkajúcu sa namietaného porušenia jeho základného práva dediť

zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy v tejto časti odmietol z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy).

Namietanie porušenia sťažovateľovho práva pokojne užívať svoj majetok zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu kvalifikuje ústavný súd, vzhľadom na svoj právny názor už vyjadrený k namietanému porušeniu základného práva na dedenie (podľa čl. 20 ods. 1 ústavy), ako zjavne neopodstatnené, pretože o potenciálnom vlastníctve sporného majetku sťažovateľom, ktorý môže tento majetok nadobudnúť dedičstvom, nebolo ešte právoplatne rozhodnuté.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. III. ÚS 138/02, I. ÚS 176/07).

Vychádzajúc z už uvedeného ústavný súd konštatuje, že označenými rozhodnutiami všeobecných súdov nedošlo a ani nemohlo dôjsť k porušeniu práva nerušeného užívania majetku sťažovateľa, ktorý ešte tento majetok nevlastní (reálne a ani právne). Z uvedeného dôvodu ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tiež ako zjavne neopodstatnenú.

3. Aj keď sťažovateľ nenamietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd nad rámec už uvedeného (v bodoch 1 a 2) poznamenáva, že doterajší postup menovaných všeobecných súdov v posudzovanom dedičskom konaní, tak ako vyplýva zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 26 D 1730/2005, Dnot 227/05, nevytvára predpoklad na prípadné úspešné domáhanie sa vyslovenia porušenia uvedených práv podaním sťažnosti ústavnému súdu. Postup vo veci konajúcich všeobecných súdov aplikujúcich na existujúci skutkový stav (zistený okresným súdom a vyplývajúci z účastníkmi produkovaných dôkazov) aktuálne všeobecne záväzné právne predpisy, ako aj

interpretácia príslušných ustanovení týchto predpisov v sťažnosťou napadnutých rozhodnutiach súdov nevykazujú také nedostatky, ktoré by odôvodňovali kvalifikovať konanie a závery menovaných súdov za neodôvodnené a arbitrárne a v konečnom dôsledku oprávňovali konštatovanie porušenia uvedených práv.

K predmetu posudzovanej sťažnosti treba ešte poznamenať, že uplatňovanie zákona v súdnom konaní, t. j. postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesno-právnymi a hmotnými predpismi konania, nemožno hodnotiť ako porušenie základných ľudských práv a slobôd.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2009